

MONITOR
GRADUAATS-
OPLEIDINGEN
2020-2021

24.03.2022

INHOUD

1	Samenvatting.....	3
2	Inleiding.....	5
2.1	HBO5 in het Vlaams onderwijslandschap	5
2.2	Doel van de integratie van HBO5 in de hogescholen	5
2.3	BezorgDheden	6
2.4	Methodiek bij het cijfermateriaal	7
3	De graduaats- en HBO5-opleidingen in cijfers.....	8
3.1	Aanbod	8
3.1.1	Aanbod aantal vestigingsplaatsen	8
3.1.2	Aanbod aantal vestigingsplaatsen met werktraject	8
3.2	Aantal studenten	8
3.2.1	Aantal studenten	8
3.2.2	Aantal werkstudenten	10
3.3	Aantal opgenomen studiepunten	11
3.4	Vergelijking profiel studenten in de hogescholen en het volwassenenonderwijs	11
3.4.1	Vergelijking leeftijdsprofiel	11
3.4.2	Profiel van (on)rechtstreekse doorstromers	13
3.5	Schoolverlaters secundair onderwijs: waar gaan ze naartoe?	16
3.6	Vergelijking profiel met andere types opleidingen in de hogescholen	17
4	Bijlage.....	25

opleidingsniveau van de moeder, en meer studenten die een toelage ontvangen. Dit gaat gepaard met het niet steeds aanwezig zijn van de benodigde taalcompetenties.

- De rechtstreekse doorstroom van het secundair onderwijs naar de graduaatsopleidingen in 2019-2020 (21%) is groter dan naar de HBO5-opleiding in het volwassenenonderwijs in 2018-2019 (8%). Ook de rechtstreekse doorstroom van het hoger onderwijs (hoofdzakelijk professioneel gerichte bachelor) naar de graduaatsopleiding in 2019-2020 (27%) is groter dan deze naar de HBO5-opleiding in 2018-2019 (12%). De graduaatsopleiding trekt dus veel meer studenten aan die rechtstreeks uit het secundair onderwijs komen alsook uit het hoger onderwijs. 23% van de studenten in de graduaatsopleiding zijn rechtstreeks doorgestroomd vanuit de HBO5-opleiding in het volwassenenonderwijs.
- Vooral de rechtstreekse doorstroom van het secundair onderwijs en het hoger onderwijs naar HBO5 in het volwassenenonderwijs in 2018-2019 was niet zo groot. Dit is niet zo verwonderlijk omdat we kunnen verwachten dat het volwassenenonderwijs een ander type cursist aanspreekt en dus ook leerlingen/studenten die al langer dan één jaar zijn uitgestroomd uit het onderwijs.
- De graduaatsstudenten (39%) in 2019-2020 zijn vaker doorgestroomd vanuit het secundair onderwijs¹ dan de cursisten HBO5 (27%) in 2018-2019. De graduaatsstudenten (43%) zijn eveneens vaker doorgestroomd vanuit het hoger onderwijs² (vooral professioneel gerichte bachelor) dan de HBO5-cursisten (37%). De doorstromers van de professioneel gerichte bachelor naar HBO5 (2018-2019) hadden wel vaker een diploma professioneel gerichte bachelor dan de doorstromers van professioneel gerichte bachelor naar de graduaatsopleiding (2019-2020).
- De HBO5-opleiding in het volwassenenonderwijs (2018-2019) lijkt een iets sterker profiel van studenten aan te spreken dan de graduaatsopleiding. Meer studenten met een diploma professioneel gerichte bachelor, meer instroom uit het algemeen secundair onderwijs, minder aantekkers op opleidingsniveau van de moeder en op thuistaal.
- De graduaatsopleiding (2019-2020) bereikt de kansgroepen beter dan de HBO5 opleiding in het volwassenenonderwijs. Hiernaast is in het algemeen de directe doorstroom van het secundair onderwijs naar de graduaatsopleiding groter dan naar de HBO5-opleiding. De graduaatsopleiding vangt de heroriënteerders uit het hoger onderwijs (professioneel gerichte bachelor) ook beter op dan de HBO5-opleiding in het volwassenenonderwijs. De studenten werden volledig geïntegreerd en genieten dezelfde faciliteiten als alle andere studenten in het hoger onderwijs.

De uitgevoerde werkzaamheden tonen echter ook een risico dat de nodige aandacht behoeft:

- In graduaatsopleidingen dient 1/3de van de studieomvang ingevuld te worden als werkplekieren. Studenten in een werktraject, dus studenten die werken en studeren combineren, zijn niet steeds in de mogelijkheid om dit werkplekieren bij hun huidige werkgever te vervullen. In deze gevallen dienen studenten dus studeren te combineren met werken bij twee verschillende werkgevers. Dit vormt voor potentiële werkstudenten mogelijk een drempel om in te stromen in een graduaatsopleiding.

¹ We beschikken enkel over gegevens van het heden tot en met schooljaar 2007-2008. Indien studenten voor dit schooljaar in het secundair onderwijs in Vlaanderen les volgden, komen ze in onze cijfers als 'onbekend' naar boven, of als iemand die nadien nog hoger onderwijs volgde.

² We beschikken enkel over gegevens van het heden tot en met academiejaar 2008-2009. Indien studenten voor dit academiejaar in het hoger onderwijs in Vlaanderen les volgden, komen ze in onze cijfers als 'onbekend' naar boven.

2 INLEIDING

2.1 HBO5 IN HET VLAAMS ONDERWIJSLANDSCHAP

In 2009 werd het hoger beroepsonderwijs (HBO5) voor het eerst in het Vlaams onderwijslandschap geïntroduceerd. De HBO5-opleidingen werden oorspronkelijk in de centra voor volwassenenonderwijs (CVO) georganiseerd, sinds 2014 verplicht in een samenwerkingsverband met een hogeschool. In de praktijk bleek echter dat de HBO5-opleidingen en dit kwalificatieniveau nog te weinig gekend waren, zowel in het onderwijsveld als op de arbeidsmarkt. Een diploma van gegradueerde werd zelden gevraagd in vacatures, te weinig jongeren kozen voor deze opleidingen en regelgeving van andere overheden hield niet altijd rekening met dit niveau van de kwalificatiestructuur. Intussen bleek wel dat de arbeidsmarkt nood had aan werknemers die praktijkkennis, goed inzicht en verantwoordelijkheidszin hebben en daarnaast goed kunnen samenwerken, wat het belang van een sterker uitgebouwd HBO5 bevestigde.

Middels het decreet van 4 mei 2018 betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten werd HBO5 vervolgens volwaardig uitgebouwd binnen het hoger onderwijs en werden de HBO5-opleidingen structureel ingebed in de hogescholen. De term ‘graduaatsopleidingen’ werd ingevoerd als nieuwe benaming voor de omgevormde HBO5-opleidingen.

2.2 DOEL VAN DE INTEGRATIE VAN HBO5 IN DE HOGESCHOLEN

Het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs introduceerde het hoger beroepsonderwijs (HBO5) in het Vlaams onderwijs. Het HBO5 werd op de leerladder gesitueerd binnen het hoger onderwijs en had een dubbel doel voor ogen: enerzijds een duidelijke arbeidsmarktgerichtheid, anderzijds het vergemakkelijken van de overgang naar een professionele bachelor. De HBO5-opleidingen bieden dus naast horizontale (een omscholing of een specialisatie) ook verticale (namelijk als opstap naar een bacheloropleiding) progressiemogelijkheden.

Verdere democratisering van het hoger onderwijs

Doordat de HBO5-opleidingen in de centra voor volwassenenonderwijs (CVO) werden georganiseerd (sinds 2014 in een samenwerkingsverband met een hogeschool), volgden voornamelijk werkende volwassenen deze opleidingen. Generatiestudenten werden niet zo veel bereikt. Jongeren die voor een HBO5-opleiding wilden kiezen, stootten op verschillen die ervoor zorgden dat dit niveau voor hen geen volwaardig alternatief bood voor het keuzeaanbod aan professionele en academische bachelors. Zo ontbrak bijvoorbeeld de mogelijkheid om een studietoelage te krijgen. Een sterkere uitbouw van het hoger beroepsonderwijs zou studenten kunnen aantrekken die de weg naar het hoger onderwijs voorheen nog niet vonden.

Doordat meer jongeren een diploma hoger onderwijs zouden kunnen behalen, ongeacht hun herkomst, werksituatie of het opleidingsniveau van hun ouders, kan het hoger beroepsonderwijs bijdragen tot de verdere democratisering van het hoger onderwijs. De HBO5-opleidingen bieden daarnaast ook een

////////////////////////////////////

alternatief voor studenten die een bacheloropleiding starten maar niet vervolledigen en daardoor op heden geen diploma hoger onderwijs behalen. Via een opleiding van het hoger beroepsonderwijs kunnen ze alsnog een kwalificatie bekomen, waarmee ze kunnen instromen op de arbeidsmarkt ofwel via een verkort traject een professionele bacheloropleiding kunnen volgen.

Bovenstaande elementen vormden de doelstellingen en bouwstenen van de hervorming van het hoger beroepsonderwijs die in 2018 werd doorgevoerd. Door het decreet van 4 mei 2018 betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten werd de organisatie van de graduaatsopleidingen de exclusieve bevoegdheid van de hogescholen en werd dit onderwijsniveau een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs.

Dit rapport tracht een eerste stand van zaken te geven omtrent de realisatie van bovenvermelde doelstellingen die bij de HBO5-hervorming werden vooropgesteld, aan de hand van cijfermateriaal en bevindingen uit een vergelijking van het aanbod en profiel van de studenten in de graduaatsopleiding met de cursisten in HBO5 in het volwassenenonderwijs. In die zin biedt dit rapport tevens een eerste voorlopige evaluatie van het decreet van 4 mei 2018 in de praktijk.

2.3 BEZORGDHEDEN

Het stellen van doelen brengt eveneens een aantal bezorgdheden met zich mee. Een eerste bezorgdheid is de centralisatie van het aanbod. Ten tweede is het belangrijk te onderzoeken of de volwassen (werkende) studenten nog bereikt worden en nieuwe jonge studenten aangesproken worden. Ten derde wordt de vraag gesteld of de graduaatsopleiding de ongekwalificeerde uitstroom uit de professionele bachelor beter opvangt dan hbo5 in het volwassenenonderwijs en of de doorstroom van het hoger beroepsonderwijs naar een professionele bachelor vlotter verloopt binnen de hogescholen dan tussen het volwassenenonderwijs en de hogescholen.

De vrees is dat er een centralisatie van het aanbod zou zijn en meer specifiek van de werktrajecten waardoor de drempel, vooral voor volwassenen die werk en gezin combineren, groter zou worden. De uitbouw van het opleidingsaanbod van het hoger beroepsonderwijs moet een antwoord bieden op de noden van zowel volwassenen die bijkomende kwalificaties willen behalen, als van jongeren voor wie het de instap tot het hoger onderwijs wordt. De centra voor volwassenenonderwijs dekten vooral de eerste behoefte af, via een flexibel en fijnmazig gespreid aanbod. Om het aanbod bijkomend ook af te stemmen op de toen ondervertegenwoordigde groep van jongeren, is het noodzakelijk om ook trajecten te voorzien die dichter aanleunen bij de andere opleidingen van het hoger onderwijs. Specifiek voor de graduaatsopleidingen is de directe link met een beroep. Het werkplekleren - waarbij de arbeidssituatie de leeromgeving is - is minimaal 1/3de van de studieomvang en staat voor 'daar waar er arbeid verricht wordt onder toezicht van een werkgever'.

Ten tweede bestond een bezorgdheid over de wijziging van het profiel van de studenten. Enerzijds zouden de 'oudere' leeftijdsgroepen en werkstudenten afgeschrikt kunnen worden door de integratie in de hogescholen. Groepen die traditioneel door het volwassenenonderwijs worden bereikt. Anderzijds zou een sterkere uitbouw van het hoger beroepsonderwijs studenten kunnen aantrekken die de weg naar

het hoger onderwijs voorheen nog niet vonden. De vraag is of jongeren, ongeacht hun herkomst, werksituatie of het opleidingsniveau van hun ouders (beter) bereikt worden door de graduaatsopleiding dan hbo5 in het volwassenenonderwijs.

Een derde aandachtspunt is de vraag of de studenten die een bacheloropleiding starten maar niet vervolledigen opgevangen worden door de graduaatsopleiding en op deze manier toch een diploma hoger onderwijs kunnen behalen. Via een opleiding van het hoger beroepsonderwijs kunnen ze alsnog een kwalificatie bekomen, waarmee ze kunnen instromen op de arbeidsmarkt ofwel via een verkort traject een professionele bacheloropleiding kunnen volgen. Omgekeerd kan de graduaatsopleiding een opstap zijn om een diploma in een professionele bachelor te behalen.

2.4 METHODIEK BIJ HET CIJFERMATERIAAL

Het cijfermateriaal van deze publicatie is afkomstig uit administratieve databronnen van de Vlaamse overheid.

Voor de gegevens van de hoger beroepsopleidingen in het schooljaar 2018-2019 doen we een beroep op de databank van het volwassenenonderwijs DAVINCI. Hierin registreren alle erkende centra voor volwassenenonderwijs in Vlaanderen of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die een opleiding hoger beroepsonderwijs aanbieden hun aanbod en de inschrijvingen in dit aanbod.

Voor de gegevens vanaf academiejaar 2019-2020, i.e. na de overgang van het hoger beroepsonderwijs naar het hoger onderwijs, maken we gebruik van de Databank Hoger Onderwijs 2.0 (DHO 2.0). Deze databank bevat al het aanbod van de opleidingen HBO5 in afbouw en de nieuwe graduaatsopleidingen in Vlaanderen en de Nederlandstalige hogescholen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De hogescholen registreren naast het aanbod onder andere ook de inschrijvingen in deze opleidingen.

Voor sommige achtergrondkenmerken van cursisten of studenten doen we een beroep op gegevens uit hun loopbanen in het secundair onderwijs. Voor deze gegevens doen we een beroep op de beleidsdatabank van Onderwijs en Vorming, die ook gegevens bevat van de administratieve databank DISCIMUS.

Het cijfermateriaal heeft betrekking op alle cijfers van het hoger beroepsonderwijs. Vanaf schooljaar 2019-2020 is er ook een nieuw studiegebied ontstaan binnen het hoger beroepsonderwijs, nl. het studiegebied onderwijs met hierin de educatieve graduaatsopleidingen. Deze doelgroep van studenten vond men voor de hervorming van de specifieke lerarenopleiding en het hoger beroepsonderwijs terug in de specifieke lerarenopleidingen van de centra voor volwassenenonderwijs. Het is belangrijk om dit in het achterhoofd te houden als we spreken over de groei van het hoger beroepsonderwijs tussen schooljaar 2018-2019 en academiejaren 2019-2020 en 2020-2021.

3 DE GRADUAATS- EN HBO5-OPLEIDINGEN IN CIJFERS

3.1 AANBOD

3.1.1 Aanbod aantal vestigingsplaatsen

Eerst en vooral merken we dat door de overheveling van het hoger beroepsonderwijs vanuit het volwassenenonderwijs naar de hogescholen **het aanbod niet gecentraliseerd** werd. In schooljaar 2018-2019 werd in 23 fusiegemeenten een aanbod hoger beroepsonderwijs gedaan in het volwassenenonderwijs. Vandaag, in academiejaar 2020-2021 is het aantal gemeenten waarin er een graduaatsopleiding (of een opleiding hoger beroepsonderwijs in afbouw) wordt aangeboden hetzelfde gebleven.

3.1.2 Aanbod aantal vestigingsplaatsen met werktraject

Wat betreft het aanbod van het hoger beroepsonderwijs in trajecten voor werkenden, is het veel moeilijker om een vergelijking te maken tussen het volwassenenonderwijs en de hogescholen. Een vergelijkbaar concept 'werktraject' tussen beide onderwijsniveaus is immers niet bestaande. Wel zien we dat er in de hogescholen in academiejaar 2019-2020 185 werktrajecten werden ingericht in het hoger beroepsonderwijs en in academiejaar 2020-2021 183 werktrajecten. Dit wil zeggen dat er in de eerste twee academiejaren van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen bijna 2/3de van de aangeboden opleidingen in het hoger beroepsonderwijs in een werktraject werd aangeboden. Ter vergelijking: in academiejaar 2019-2020 was 7,9% van de ingerichte opleidingsvarianten van de academische bachelor een werktraject; voor de professionele bachelor was 44,4% een werktraject in dat academiejaar. Ook is er in elk studiegebied minimaal één werktraject in het hoger beroepsonderwijs binnen Vlaanderen beschikbaar.

3.2 AANTAL STUDENTEN

We kijken eerst naar het globaal aantal studenten, en het aantal studenten per studiegebied. In een tweede luik kijken we naar het aantal werkstudenten.

3.2.1 Aantal studenten

Een eerste blik op de studentenaantallen leert ons dat het aantal studenten in het hoger beroepsonderwijs toeneemt. Voor de volledigheid tellen we hier alle cursisten en studenten in de HBO5 opleidingen in afbouw en de graduaatsopleidingen samen. Hierdoor tellen we ook de studenten in de nieuwe educatieve graduaaten mee. Deze doelgroep werd voor academiejaar 2019-2020 opgeleid binnen de specifieke lerarenopleidingen van de centra voor volwassenenonderwijs.

Om het aantal cursisten in het hoger beroepsonderwijs in het volwassenenonderwijs te bepalen, kijken we naar alle cursisten die voor minimaal één module waren ingeschreven in het hoger beroepsonderwijs én voor wie er een evaluatieresultaat bekend is (geslaagd of niet geslaagd). Van deze cursisten zijn we zeker dat ze minimaal één module tot op het einde volgden. Op deze manier zijn de gegevens vergelijkbaar met de actieve inschrijvingen in het hoger onderwijs. Deze aantallen wijken door deze extra voorwaarde

dat cursisten ingeschreven moeten blijven tot op het einde van de module om mee te tellen in deze tabellen, af van de cijfers die in Dataloep en het Statistisch jaarboek verschenen zijn voor het betreffende schooljaar. In Dataloep en het Statistisch jaarboek is het immers voldoende om minimaal één inschrijving te hebben, ongeacht het vervolledigen van de module, om meegerekend te worden in de cijfers.

In het eerste jaar van de overstap naar de hogescholen schreven 18% meer studenten zich in voor een opleiding in het hoger beroepsonderwijs. In het academiejaar 2020-2021, zien we een stijging van ongeveer 42% studenten t.o.v. schooljaar 2018-2019, en 21% t.o.v. academiejaar 2019-2020. Dit gaat over een groei van 5.282 studenten t.o.v. schooljaar 2018-2019. In academiejaar 2021-2022 is er een stijging van 54% studenten t.o.v. schooljaar 2018-2019 en 31% t.o.v. academiejaar 2019-2020. Dit komt overeen met een groei van 6824 studenten t.o.v. schooljaar 2018-2019. Deze grotere toename is voornamelijk toe te schrijven aan het feit dat de opleiding meestal 120 studiepunten bedraagt, en gespreid wordt over minstens twee academiejaren. Hierdoor zijn de studenten die het voorbije jaar inschreven nog altijd in het hoger onderwijs aanwezig, en komt er een bijkomende nieuwe instroom van studenten.

In dezelfde periode nam het aantal studenten in de professionele bacheloropleidingen toe met 4.233 studenten, wat een groei van 3,59% t.o.v. schooljaar 2018-2019 betekende.

Aantal unieke studenten ¹	2018-2019		2019-2020		2020-2021		2021-2022		Groei tov 2018-2019	
	HBO ² VWO	PBA	HBO	PBA	HBO	PBA	HBO	PBA	HBO	PBA
Totaal	12539	111517	14771	111802	17821	115520	19363	114782	+6824	+3265
Groei t.o.v. schooljaar 2018-2019			17,8%	0,26%	42,12%	3,59%	54,42%	2,93%		

Tabel 1: Aantal unieke studenten in het hoger beroepsonderwijs (HBO) en de professionele bacheloropleidingen (PBA).

1. Alle cursisten en studenten zijn uniek geteld. Een cursist of student die meerdere inschrijvingen had in eenzelfde type opleiding (graduaat of professionele bachelor) wordt hier maar één keer geteld.
2. Voor cursisten in de HBO5 opleidingen tellen we omwille van de vergelijkbaarheid met de manier waarop er in het hoger onderwijs geteld wordt enkel die cursisten mee die waren ingeschreven in een HBO5 opleiding en waarvan er een evaluatieresultaat gekend is (geslaagd of niet geslaagd) op minimaal één module uit de HBO5-opleiding. Enkel voor die cursisten kunnen we ervan uitgaan dat ze minimaal één module uit de HBO5-opleiding volledig hebben gevolgd. In deze cijfers zijn de cursisten die in schooljaar 2018-2019 een specifieke lerarenopleiding (SLO) volgden, niet inbegrepen. Een deel van deze doelgroep wordt vanaf schooljaar 2019-2020 onderwezen in de educatieve graduataten.
3. De gegevens voor academiejaar 2021-2022 zijn nog niet definitief. Dit zijn de voorlopige gegevens, zoals gekend op 19/09/2022.

Per studiegebied

Als we het aantal studenten per studiegebied bekijken, zien we dat de groei binnen de graduaatsopleidingen zich vooral voordoet in de grote studiegebieden 'Handelswetenschappen en bedrijfskunde', 'Industriële wetenschappen en technologie' en 'Sociaal-agogisch werk'. Nieuw bij de graduaatsopleidingen is dat er sinds academiejaar 2019-2020 ook educatieve graduaatsopleidingen worden ingericht. Deze opleidingen bestonden voordien niet. Deze doelgroep schreef zich voorheen in in

de specifieke lerarenopleiding in het volwassenenonderwijs. Het gaat in totaal om 747 studenten die in het huidige academiejaar zijn ingeschreven in een educatief graduaat (of 14,08% van de groei van het hoger beroepsonderwijs). Verder zien we ook nieuwe graduaatsopleidingen in de geclusterde studiegebieden 'Biotechniek – Industriële wetenschappen en technologie' en 'Handelswetenschappen en Bedrijfskunde – Sociaal-Agogisch werk'. De enige HBO5 opleiding binnen het studiegebied Gezondheidszorg werd niet meer verder gezet in de hogescholen.

Bij de professionele bacheloropleidingen zien we vooral sterke stijgingen in de studiegebieden Gezondheidszorg en Onderwijs.

3.2.2 Aantal werkstudenten

In deze cijfers hanteren we de decretale definitie van een werkstudent. Een werkstudent is een student die aan al de volgende voorwaarden beantwoordt :

- hij is in het bezit van een bewijs van tewerkstelling in een dienstverband met een omvang van ten minste 80 uren per maand, of hij is in het bezit van een bewijs van uitkeringsgerechtigde werkzoekende en de opleiding kadert binnen het door een gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling voorgestelde traject naar werk;
- hij is nog niet in het bezit van een tweede cyclusdiploma of masterdiploma;
- hij is ingeschreven in een studietraject met specifieke onderwijs- en leervormen en met specifieke modaliteiten van begeleiding en aanbod, dat als zodanig geregistreerd is in het Hogeronderwijsregister.

Dit concept is niet bekend in het volwassenenonderwijs. Daarom zijn er ook geen vergelijkbare cijfers beschikbaar voor de HBO5-opleidingen in schooljaar 2018-2019. We kunnen het aantal werkstudenten in de graduaatsopleiding wel vergelijken met het aantal werkstudenten in de professionele bachelor. De cijfers tonen dat het aandeel werkstudenten in de graduaatsopleiding dubbel zo groot is als in de professioneel gerichte bachelor (13% in de graduaatsopleiding t.o.v. 6% in de professioneel gerichte bachelor).

Aantal unieke werkstudenten ¹	2018-2019		2019-2020		2020-2021		2021-2022 ²	
	HBO	PBA	HBO	PBA	HBO	PBA	HBO	PBA
Totaal	n.v.t.	4495	1584	4904	2266	6867	2596	7179
Aandeel werkstudenten t.o.v. aantal studenten	n.v.t.	4,03%	10,72%	4,39%	12,72%	5,94%	13,41%	6,25%

Tabel 2: Aantal unieke werkstudenten in het hoger beroepsonderwijs (HBO) en de professionele bacheloropleidingen (PBA).

1. Alle werkstudenten zijn uniek geteld. Een werkstudent die meerdere inschrijvingen had in eenzelfde type opleiding (graduaat of professionele bachelor) wordt hier maar één keer geteld.
2. De gegevens voor academiejaar 2021-2022 zijn nog niet definitief. Dit zijn de voorlopige gegevens, zoals gekend op 19/09/2022.

////////////////////////////////////

3.3 AANTAL OPGENOMEN STUDIEPUNTEN

Studenten in de graduaatsopleidingen namen in academiejaar 2019-2020 gemiddeld 46 studiepunten op. In academiejaar 2020-2021 zien we dit aantal toenemen tot een gemiddelde van 48 studiepunten. Let wel op: voor academiejaar 2021-2022 zijn dit nog voorlopige cijfers, zoals ze op 16/09/2022 bekend zijn in de Databank Hoger Onderwijs 2.0. Deze cijfers kunnen dus nog licht wijzigen.

Het gemiddeld aantal opgenomen studiepunten lijkt ook erg samen te hangen met de leeftijd van de studenten. Jongere studenten nemen gemiddeld meer studiepunten op dan oudere studenten. Zo zien we dat studenten tussen 15-19 jaar oud in een graduaatsopleiding gemiddeld 51 studiepunten opnamen in academiejaar 2019-2020, en in academiejaar 2020-2021 nam dit toe tot 53 studiepunten. Het aantal opgenomen studiepunten van deze studenten komt hiermee dichterbij dat van studenten in de andere opleidingen.

Gemiddeld aantal opgenomen studiepunten ¹	Academiejaar 2019-2020	Academiejaar 2020-2021	Academiejaar 2021-2022
Graduaatsopleiding	45,69	48,08	45,96
Professionele bacheloropleiding	50,89	50,92	50,23
Academische bacheloropleiding	52,97	53,48	53,23

Tabel 3: Het gemiddeld aantal opgenomen studiepunten van studenten per type opleiding tijdens de laatste twee academiejaren.

1. We tellen hier enkel het aantal opgenomen studiepunten in de graduaatsopleiding. Aangezien de studenten in de HBO5 opleiding hun opleiding vervullen en sommigen nog slechts een beperkt pakket hebben op te nemen, zou het meetellen van het aantal opgenomen studiepunten in HBO5 in afbouw een oneigenlijke vergelijking betekenen.
2. De gegevens voor academiejaar 2021-2022 zijn nog niet definitief. Dit zijn de voorlopige gegevens, zoals gekend op 16/09/2022.

Het aantal opgenomen studiepunten in het hoger beroepsonderwijs in afbouw nemen we hier niet in beschouwing. Hier ligt het gemiddelde aantal opgenomen studiepunten beduidend lager (nl. in academiejaar 2019-2020 gemiddeld 35 opgenomen studiepunten, in academiejaar 2020-2021 gemiddeld 24 opgenomen studiepunten). Dit is logisch, aangezien deze studenten hun opleiding startten in het volwassenenonderwijs en deze in de hogescholen aan het afronden zijn.

3.4 VERGELIJKING PROFIEL STUDENTEN IN DE HOGESCHOLEN EN HET VOLWASSENENONDERWIJS

3.4.1 Vergelijking leeftijdsprofiel

In dit deel maken we een vergelijking tussen de leeftijdsstructuur van de cursisten HBO5 in het volwassenenonderwijs (2017-2018 en 2018-2019) en de leeftijdsstructuur van de studenten in de graduaatsopleiding (2019-2020). De vrees is dat door de overheveling van de HBO5 opleiding naar de hogescholen de oudere leeftijdscategorieën, die vaak gezin, arbeid en studies combineren, minder bereikt zullen worden. Een eerste indicator om het profiel van de cursisten in HBO5 in het volwassenenonderwijs

te vergelijken met de studenten in de graduaatsopleiding en HBO5-opleiding in afbouw in de hogescholen is de leeftijd.

We bekijken hier het aandeel cursisten/studenten ouder dan 24 jaar. Tijdens academiejaar 2019-2020 is 29% van de studenten in de graduaatsopleiding ouder dan 24 jaar en in de HBO5-opleiding in afbouw 55%. We kunnen dit vergelijken met de leeftijdsverdeling van de cursisten in de HBO5-opleiding in het volwassenenonderwijs. In 2017-2018 is 56% van de cursisten ouder dan 24 jaar en in 2018-2019 52%. De leeftijdsverdeling in de HBO5-opleiding in afbouw in de hogescholen is vergelijkbaar met deze in HBO5 in het volwassenenonderwijs. De studenten in de graduaatsopleiding hebben echter een jonger profiel dan de cursisten HBO5 in het volwassenenonderwijs, maar zijn wel ouder dan de studenten in de bacheloropleidingen (zie verder Tabel 10). Terwijl 71% van de studenten in de graduaatsopleiding jonger is dan 25 jaar, is dit in de HBO5-opleiding in afbouw lager, met slechts 45% en in de professioneel gerichte bachelor hoger met 87% van de studenten.

Niet alleen procentueel is het aandeel 25-plussers kleiner geworden in 2019-2020 in vergelijking met voordien (door een grotere instroom van jongeren), ook de absolute aantallen van ouderen daalt in 2019-2020 (van 6564 naar 5476). Hoewel het niveau van voor 2019-2020 (nog) niet wordt bereikt, stellen we vanaf 2020-2021 wel een geleidelijke toename vast van het aantal 25-plussers (n=5991 in 2021-2022).

		Absolute aantallen				Procentueel			
		15-24j	25-39	40 en +	Totaal	15-24j	25-39	40 en +	Totaal
Aantal cursisten									
VWO									
2017-2018 ³	HBO5-opleiding	5556	5327	1839	12722	43,7%	41,9%	14,5%	100,0%
2018-2019	HBO5-opleiding	5975	4897	1667	12539	47,7%	39,1%	13,3%	100,0%
Aantal studenten									
HBO									
2019-2020	Graduaatsopleiding	7142	2147	737	10026	71,2%	21,4%	7,4%	100,0%
	HBO5 in afbouw ⁴	2153	2042	550	4745	45,4%	43,0%	11,6%	100,0%
	Totaal	9295	4189	1287	14771	62,9%	28,4%	8,7%	100,0%
2020-2021	Graduaatsopleiding	11406	3593	1140	16139	70,7%	22,3%	7,1%	100,0%
	HBO5 in afbouw	544	890	248	1682	32,3%	52,9%	14,7%	100,0%
	Totaal	11950	4483	1388	17821	67,1%	25,2%	7,8%	100,0%
2021-2022	Graduaatsopleiding	13357	4499	1443	19299	69,2%	23,3%	7,5%	100,0%
	HBO5 in afbouw	28	37	12	77	36,4%	48,1%	15,6%	100,0%
	Totaal	13385	4536	1455	19376	69,1%	23,4%	7,5%	100,0%

Tabel 4: Aantal en aandeel cursisten in HBO5¹ en unieke studenten in de graduaatsopleidingen² per leeftijdscategorie.

1. Cursisten die deelgenomen hebben aan examens
2. Actieve inschrijvingen
3. In 2017-2018 en 2018-2019 werden de opleidingen in het volwassenenonderwijs aangeboden. Vanaf 2019-2020 worden ze aan de hogescholen aangeboden.
4. Deze HBO5 opleidingen worden in de hogescholen aangeboden maar zijn in afbouw. Enkel studenten die al 1/3de van de opleiding afgewerkt hadden in het volwassenenonderwijs kunnen hierin inschrijven.

Om te onderzoeken of de oudere leeftijdsgroepen drempels hebben ondervonden bij de inkanteling naar de hogescholen, hebben we de leeftjidsstructuur van de doorstromers binnen het volwassenenonderwijs van 2017-2018 naar 2018-2019 vergeleken met de leeftjidsstructuur van de doorstromers van HBO5 in het volwassenenonderwijs (2018-2019) naar de graduaatsopleiding in 2019-2020. We stellen vast dat de oudere leeftjidsgroepen minder vlot zijn overgegaan van 2018 naar 2019 dan van 2017 naar 2018, zowel procentueel als absoluut (zie bijlage).

De doorstromers van 2017 naar 2018 zijn verhoudingsgewijs ouder dan de doorstromers van 2018 naar 2019. Van de cursisten in 2017 stroomt 55% rechtstreeks door naar 2018; 58% van de jongeren en 48% van de 40-plussers. Van de cursisten in 2018 stroomt 51% rechtstreeks door naar 2019 (zowel graduaatsopleiding als hbo5 in afbouw), 58% van de jongeren en 38% van de 40-plussers).

Door een projectie van de leeftjidsstructuur van de doorstromers van 2017 naar 2018 op de doorstromers van 2018 naar 2019 stellen we vast dat 464 26-plussers 'afgehaakt' zijn door de inkanteling.

3.4.2 Profiel van (on)rechtstreekse doorstromers

In dit deel vergelijken we het profiel van de doorstromers naar enerzijds de graduaatsopleiding in de hogescholen en anderzijds HBO5-opleiding in het volwassenenonderwijs. Voor de doorstroom vanuit het secundair onderwijs, de bacheloropleidingen en het volwassenenonderwijs naar de graduaatsopleidingen kijken we naar het aantal inschrijvingen in 2019 in de graduaatsopleidingen. Voor de doorstroom naar de HBO5-opleiding in het volwassenenonderwijs kijken we altijd naar het aantal cursisten in 2018-2019.

Om een beeld te krijgen van het profiel van de jongeren die doorstromen van het secundair onderwijs naar de graduaatsopleiding of naar HBO5 bekijken we volgende kenmerken:

- het opleidingsniveau van hun moeder: vier categorieën waarvan het opleidingsniveau tot en met lager secundair onderwijs overeenkomt met het aantikken voor opleiding moeder voor de financiering van het secundair onderwijs (Geen lager onderwijs, Lager onderwijs, Lager secundair onderwijs, Hoger secundair onderwijs, Hoger onderwijs);
- de thuistaal: aantikken voor andere thuistaal dan het Nederlands (Geen enkel gezinslid heeft Nederlands als één van de talen, Nederlands met 1 van de 3 soorten gezinsleden, geen Nederlands met 2 andere soorten gezinsleden); niet aantikken voor andere thuistaal dan het Nederlands (Nederlands met alle gezinsleden, Nederlands met 2 van de 3 soorten gezinsleden, geen Nederlands met 3de soort gezinslid, Nederlands met 1 soort gezinslid, geen Nederlands met 2de soort gezinslid, 3de soort gezinslid niet van toepassing, Uitsluitend Nederlands met alle gezinsleden);
- de onderwijsvorm waarin men is uitgestroomd uit het secundair onderwijs;
- de leeftjijd van de student/cursist.

Zowel het profiel van de rechtstreekse als alle doorstromers uit het secundair onderwijs en hoger onderwijs naar de graduaatsopleidingen in academiejaar 2019-2020 en naar de HBO5 opleidingen in schooljaar 2018-2019 wordt vergeleken. Een rechtstreekse doorstroomer is iemand die een inschrijving heeft in het secundair onderwijs, een bacheloropleiding of het volwassenenonderwijs (voor de graduaatsopleiding) het jaar van de inschrijving of het jaar voor de inschrijving in de graduaatsopleiding of de HBO5 opleiding.

Vooraf de rechtstreekse doorstroom van het secundair onderwijs en het hoger onderwijs naar HBO5 in het volwassenenonderwijs was niet groot. Dit is niet zo verwonderlijk omdat het volwassenenonderwijs een ander type cursist aanspreekt en dus ook leerlingen/studenten die al langer dan één jaar zijn

uitgestroomd uit het onderwijs. Slechts 20% van de cursisten in HBO5 in het volwassenenonderwijs stroomt rechtstreeks in vanuit het SO (8%) of het HO (12%). In de graduaatsopleiding komt 71% van de studenten rechtstreeks uit het onderwijs (SO, HO of HBO5 in vwo) (zie Tabel 5).

Vooraf in HBO5 in het volwassenenonderwijs was er een aanzienlijke groep cursisten die onrechtstreeks instroomt (na enkele jaren uit het onderwijs te zijn gestapt). Het ging om 80% van de cursisten in HBO5 in het volwassenenonderwijs. Zij maken nu 29% van de studenten uit in de graduaatsopleidingen. Vandaar dat we voor de studenten en cursisten nagaan of we hen terugvinden in de databank van het secundair onderwijs vanaf 2007 of in de databank van het hoger onderwijs sinds 2008. Studenten of cursisten die we terugvinden met een vroegere inschrijving in het secundair onderwijs én in het hoger onderwijs worden niet meegenomen in de doorstroom van het SO naar de graduaats- of HBO5-opleiding, maar enkel in de doorstroom van het hoger onderwijs naar de graduaats- of HBO5-opleiding.

Uit de analyses blijkt dat de rechtstreekse doorstroom van het SO naar de graduaatsopleidingen (21%) groter is dan naar de HBO5-opleiding in het volwassenenonderwijs (8%). Ook de rechtstreekse doorstroom van hoofdzakelijk professioneel gerichte bachelor naar de graduaatsopleiding (27%) is groter dan deze naar de HBO5-opleiding (12%). De graduaatsopleiding trekt dus veel meer studenten aan die rechtstreeks uit het secundair onderwijs komen en uit het hoger onderwijs. 23% van de studenten in de graduaatsopleiding zijn rechtstreeks doorgestroomd vanuit de HBO5-opleiding in het volwassenenonderwijs.

Dit is niet zo verwonderlijk omdat we kunnen verwachten dat het volwassenenonderwijs een ander type cursist aanspreekt en dus ook leerlingen/studenten die al langer dan één jaar zijn uitgestroomd uit het onderwijs. Als we ook de jaren voordien meenemen (tot 2007 voor SO en 2008 voor HO) vinden we 82% van de graduaatsstudenten terug en 63% van de HBO5-cursisten. Respectievelijk 39% en 43% van de graduaatsstudenten zijn doorgestroomd vanuit het secundair³ en hoger onderwijs⁴ tegenover 27% en 37% van de cursisten HBO5. We vinden dus meer graduaatsstudenten dan cursisten HBO5 terug in de databanken. De 18% graduaatsstudenten en 37% HBO5-cursisten zijn personen die voor 2007 onderwijs volgden in Vlaanderen of die elders hun schoolloopbaan doorliepen.

De graduaatsopleiding bereikt de kansengroepen beter dan de HBO5 opleiding in het volwassenenonderwijs.

Uit het profiel op basis van de laatste inschrijving in het secundair onderwijs blijkt dat de graduaatsopleiding meer leerlingen met een andere thuistaal aantrekt en met een lageropgeleide moeder dan de HBO5-opleiding. De graduaatsopleiding en de HBO5-opleiding rekruteren in gelijke mate leerlingen uit het beroeps, technisch, kunst en algemeen secundair onderwijs, als ze van het secundair onderwijs doorstromen naar HBO. De studenten die via het hoger onderwijs doorstromen naar de graduaatsopleiding komen vaker uit TSO en BSO dan de cursisten van HBO5 in het volwassenenonderwijs. Deze laatste rekruteert iets vaker uit het ASO als ze van het hoger onderwijs komen. Naar leeftijd stellen we vast dat de studenten in de graduaatsopleiding jonger zijn dan de cursisten in de HBO5-opleiding in het volwassenenonderwijs.

³ We beschikken enkel over gegevens van het heden tot en met schooljaar 2007-2008. Indien studenten voor dit schooljaar in het secundair onderwijs in Vlaanderen les volgden, komen ze in onze cijfers als 'onbekend' naar boven, of als iemand die nadien nog hoger onderwijs volgde.

⁴ We beschikken enkel over gegevens van het heden tot en met academiejaar 2008-2009. Indien studenten voor dit academiejaar in het hoger onderwijs in Vlaanderen les volgden, komen ze in onze cijfers als 'onbekend' naar boven.

Van:	Directe doorstroom		Alle doorstroom	
	Naar graduaatsopleiding 2019-2020 (n=10124)	Oververtegenwoordiging van:	Naar: graduaatsopleiding 2019-2020	Oververtegenwoordiging van:
SO	Graduaat (n=2141; 21%)	Lager opgeleide moeder Aantikken op thuistaal TSO Geen leeftjidsverschil	Graduaat (n=3964; 39%)	Lager opgeleide 15moeder Aantikken op thuistaal Geen verschil in onderwijsvorm 18-19-jarigen
HO	Graduaat (n=2746; 27%)	Lager opgeleide moeder Aantikken op thuistaal TSO en BSO Jongere studenten 18-19- jarigen Zonder diploma PBA	Graduaat (n=4317; 43%)	Lager opgeleide moeder Aantikken op thuistaal TSO en BSO Jongere studenten <25j Zonder diploma PBA
VWO	Graduaat (n=2284; 23%)		--	
Geen rechtstreekse doorstroom/andere	Graduaat (n=2953; 29%)			
Andere			Graduaat (n=1843; 18%)	
Van:	Naar: HBO5 in vwo 2018-2019 (n=12539)	Oververtegenwoordiging van:	Naar: HBO5 in vwo 2018-2019	Oververtegenwoordiging van:
SO	HBO5-VWO (n=1039; 8%)	Hoger opgeleide moeder Niet aantikken op thuistaal BSO Geen leeftjidsverschil	HBO5 (n=3427; 27%)	Hoger opgeleide moeder Niet aantikken op thuistaal Geen verschil in onderwijsvorm 20-plussers
HO	HBO5 (n=1482; 12%)	Hoger opgeleide moeder Tikt niet aan voor thuistaal ASO Oudere studenten 20- plussers Met diploma PBA	HBO5 (n=4521; 36%)	Hoger opgeleide moeder Tikt niet aan voor thuistaal ASO Oudere studenten >=25j Met diploma PBA
Geen rechtstreekse doorstroom/andere	HBO5 (n=10018; 80%)			
Andere			HBO5 (n=4591; 37%)	

Tabel 5: Samenvattend profiel van de studenten/cursisten die rechtstreeks doorstromen naar de graduaatsopleidingen in academiejaar 2019-2020 en de cursisten in de HBO5-opleidingen in schooljaar 2018-2019.

De HBO5-opleiding lijkt een iets sterker profiel van studenten aan te spreken dan de graduaatsopleiding. Naast de grotere instroom uit het ASO en minder instroom van aantikkers op thuistaal en opleiding van de moeder, rekruteerden ze ook meer studenten met een diploma professioneel gerichte bachelor. Dit in

tegenstelling tot de graduaatsopleiding die meer studenten opvangt uit de professioneel gerichte bachelor zonder diploma.

3.5 SCHOOLVERLATERS SECUNDAIR ONDERWIJS: WAAR GAAN ZE NAARTOE?

In het vorige deel brachten we het profiel in beeld van de studenten in de graduaatsopleiding en de cursisten in de HBO5-opleiding in het volwassenenonderwijs. In dit deel onderzoeken we waar de schoolverlaters uit het secundair onderwijs het jaar nadien naar toe gaan. We vergelijken de cohorte die in 2017-2018 uitstroomt uit het secundair onderwijs met deze die in 2018-2019 uitstroomt (Tabel 6).

Een even groot aandeel leerlingen van de cohorte 2017-2018 en van de cohorte 2018-2019 stapt in het hoger onderwijs of volwassenenonderwijs (57%). In vergelijking met de cohorte van 2017-2018 kiest de cohorte van 2018-2019 iets minder voor de professionele bachelor (respectievelijk 29% en 28%) maar dit wordt gecompenseerd door de inschrijvingen in de graduaatsopleiding (3%). 1% van de cohorte 2017-2018 die het SO verlaat, gaat in 2018-2019 naar HBO5 in het volwassenenonderwijs, 26% schrijft zich in een academisch gerichte bachelor in en 29% in een professionele bachelor. Van de cohorte leerlingen die uitstroomt uit het SO in 2018-2019 schrijft 3% zich in een graduaatsopleiding in, 26% in een academisch gerichte bachelor en 28% in een professioneel gerichte bachelor⁵.

Secundair onderwijs	Hoger onderwijs het jaar nadien		
Cohorte SO 2017-2018	Ingeschreven in HO 2018-2019	Aantal	Percentage
N=74792	ABA	19253	25,7%
	PBA	22016	29,4%
	Totaal HO	41269	55,2%
	HBO5 VWO 2018	1041	1,4%
	Totaal HO en VWO	42310	56,6%
Cohorte SO 2018-2019	Ingeschreven in HO 2019-2020		
N=75450	ABA	19380	25,7%
	PBA	21359	28,3%
	Graduaatsopleiding	2178	2,9%
	HBO5-in afbouw	65	0,1%
	Totaal HO	42982	57,0%

Tabel 6: Inschrijving in het hoger onderwijs het jaar nadat de cohorte 2017 en 2018 uitstroomt uit het secundair onderwijs.

Als we de achtergrondkenmerken van de schoolverlaters van 2017-2018 en 2018-2019 met elkaar vergelijken, stellen we vast dat er bij de schoolverlaters van 2018-2019 die het jaar nadien voor het hoger onderwijs kiezen een iets groter aandeel leerlingen zijn met een andere thuistaal dan het Nederlands dan bij de schoolverlaters van 2017-2018 die het jaar nadien naar het hoger onderwijs of HBO5 doorstroomden (6,4% versus 5,8%). We stellen vast dat het aandeel studenten met een andere thuistaal in de

⁵ Ook voor de cohorte van 2019-2020, 2020-2021 zijn de verhoudingen dezelfde. Iets meer doorstroom naar graduaat (4% van de cohorte van 2020-2021)

graduaatsopleiding hoger is dan het aandeel in de HBO5-opleiding in het volwassenenonderwijs (17% versus 10%).

We stellen hetzelfde vast met betrekking tot het onderwijsniveau van de moeder. Bij de schoolverlaters van 2018-2019 zijn er meer leerlingen met een lager opgeleide moeder die doorstromen naar het hoger onderwijs (9%) dan bij de schoolverlaters van 2017-2018 (8%). Deze toename is vooral toe te schrijven aan het aandeel studenten met een lager opgeleide moeder in de graduaatsopleiding. Drie op tien studenten van de graduaatsopleiding groeit op in een gezin met een lager opgeleide moeder tegenover 26% van de studenten HBO5 in het volwassenenonderwijs.

Naar onderwijsvorm wijzen de cijfers uit dat het aandeel schoolverlaters van 2018-2019 uit het beroeps secundair onderwijs lichtjes hoger is dan bij de schoolverlaters van 2017-2018. Terwijl 4% van de schoolverlaters van 2018-2019 uit het beroepssecundair onderwijs komt, is dit bij de schoolverlaters van 2017-2018 3,5%. Procentueel gezien zijn er van de schoolverlaters van 2017-2018 minder leerlingen uit het beroepssecundair onderwijs en technisch secundair onderwijs naar de professionele bachelor doorgestroomd dan van de schoolverlaters van 2018-2019. Er zijn daarentegen meer schoolverlaters van 2018-2019 uit het beroepssecundair onderwijs en ook het technisch secundair onderwijs naar de graduaatsopleiding doorgestroomd dan schoolverlaters van 2017-2018 naar de HBO5-opleiding.

Naar leeftijd en studiebewijs van de schoolverlaters van 2017-2018 en 2018-2019 die doorstromen naar het hoger onderwijs zijn er geen noemenswaardige verschillen. 63% van de doorstromers naar HBO5 in vwo en de graduaatsopleiding is jonger dan 20 jaar en 36% is tussen 20 en 24 jaar. In vergelijking met de academisch gerichte bachelor en professioneel gerichte bachelor zijn deze studenten ouder.

Wat het studiebewijs betreft dat de cursisten HBO5 en graduaatsstudenten hebben behaald in hun laatste jaar secundair onderwijs is het interessant te zien dat meer dan vier vijfde (81%) van de doorstromers SO naar HBO5 in het volwassenenonderwijs of de graduaatsopleiding een diploma SO heeft, 9% een studiegetuigschrift 2e jaar 3de graad en 5% een Certificaat van een opleiding secundair-na-secundair (Se-n-Se). Terwijl het hebben van een diploma secundair onderwijs een voorwaarde is voor instroom in een professioneel of academisch gerichte bachelor hebben jongeren zonder diploma SO ook de weg gevonden naar de graduaatsopleiding.

3.6 VERGELIJKING PROFIEL MET ANDERE TYPES OPLEIDINGEN IN DE HOGESCHOLEN

De bedoeling van dit deel is een vergelijking te maken van het profiel van de graduaatsopleiding en HBO5-opleiding in afbouw met de andere types opleidingen in het hoger onderwijs vanaf het academiejaar 2019-2020.

We geven een profiel van de graduaats- en HBO5-studenten naar de kenmerken uit het secundair onderwijs. Let op, deze cijfers wijken licht af van de cijfers in het vorige deel. Daar werden alle studenten meegenomen die minimaal een inschrijving hadden vanaf schooljaar 2007-2008 in het secundair onderwijs in Vlaanderen. De doorstromers zonder diploma secundair onderwijs werden dus ook meegenomen.

////////////////////////////////////

Voor de kenmerken die we halen uit de databank secundair onderwijs (Onderwijsvorm, schoolse vordering, thuistaal en onderwijsniveau moeder), kijken we in dit deel enkel naar de studenten die een diploma secundair onderwijs hebben behaald. In de databank van het hoger onderwijs (DHO 2.0) hebben we immers geen informatie over de studenten die instromen in het hoger onderwijs zonder diploma secundair onderwijs. In DHO 2.0 wordt een rechtstreekse koppeling gemaakt met de leerlingen uit het secundair onderwijs maar enkel diegenen die een diploma secundair onderwijs hebben behaald zitten in de koppeling. Dit is zo opgezet omdat tot voor kort de doorstroom naar bacheloropleidingen enkel kon mét een diploma secundair onderwijs. Een diploma secundair onderwijs is echter geen noodzakelijke toelatingsvoorwaarde meer voor instroom in de graduaatsopleidingen.

3.6.1.1 Onderwijsvorm en studiebewijs secundair onderwijs

In Tabel 7 zien we dat er een groot aandeel graduaatsstudenten (29%) onderwijsvorm 'andere' heeft. Dit zijn studenten die voor schooljaar 2007-2008 uitgestroomd zijn uit het secundair onderwijs, die geen diploma secundair onderwijs hebben behaald of waarvan we geen informatie hebben over het behaalde studiebewijs (hebben we vanaf schooljaar 2001-2002, idem als LED).

		2019-2020		2020-2021		2021-2022	
Graduaatsopleiding	ander	2.927	28,9%	4.487	27,6%	5.211	26,7%
	ASO	939	9,3%	1.492	9,2%	1.854	9,5%
	BSO	2.345	23,2%	3.796	23,3%	4.444	22,7%
	KSO	102	1,0%	209	1,3%	303	1,5%
	TSO	3.811	37,6%	6.289	38,6%	7.737	39,6%
	Totaal	10.124	100,0%	16.273	100,0%	19.549	100,0%
HBO5-opleiding	ander	1.722	35,7%	644	37,9%	25	32,5%
	ASO	580	12,0%	222	13,1%	7	9,1%
	BSO	767	15,9%	258	15,2%	17	22,1%
	KSO	64	1,3%	31	1,8%	1	1,3%
	TSO	1.688	35,0%	543	32,0%	27	35,1%
	Totaal	4.821	100,0%	1.698	100,0%	77	100,0%
Professioneel gerichte bachelor	ander	11.994	10,6%	13.522	11,6%	13.137	11,3%
	ASO	40.875	36,1%	41.671	35,7%	41.436	35,7%
	BSO	6.206	5,5%	6.385	5,5%	6.724	5,8%
	KSO	2.696	2,4%	2.747	2,4%	2.698	2,3%
	TSO	51.350	45,4%	52.552	45,0%	51.949	44,8%
	Totaal	113.121	100,0%	116.877	100,0%	115.944	100,0%

Tabel 7: Aantal/Aandeel inschrijvingen van studenten naar type opleiding en vooropleiding.

Uit een koppeling van alle graduaatsstudenten met de schoolverlaters van het secundair onderwijs sinds 2007-2008 tot en met 2019-2020 (hierin zitten ook de schoolverlaters die geen diploma secundair onderwijs hebben behaald) blijkt dat we 81% (8271/10124) van de graduaatsstudenten terugvinden in de databank van het secundair onderwijs. Van de graduaatsstudenten die we terugvinden in de databank van het secundair onderwijs, kennen we het studiebewijs dat ze hebben behaald vanaf schooljaar 2001-2002.

////////////////////////////////////

Uit Tabel 8 blijkt dat van de 8271 inschrijvingen in de graduaatsopleiding met een laatste inschrijving in het secundair onderwijs tussen 2007-2008 en 2019-2020 acht op tien een diploma secundair onderwijs heeft behaald, 4% een getuigschrift, 4% een certificaat van een opleiding secundair-na-secundair (Se-n-Se) en 13% een ander studiebewijs. Bij de studenten in de graduaatsopleiding die direct doorgestroomd zijn van het secundair onderwijs (laatste inschrijving in schooljaar 2018-2019 of 2019-2020) naar de graduaatsopleiding, heeft 80% een diploma secundair behaald, 6% een getuigschrift, 6% een Se-n-Se certificaat en 9% een ander studiebewijs. Deze verdeling vinden we ook terug bij de cursisten in HBO5 in 2018-2019.

	Laatste inschrijving SO tussen 2007-2008 en 2019-2020		Laatste inschrijving SO in 2018-2019 en 2019-2020	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Diploma secundair onderwijs	6.624	80,1%	1755	79,6%
Studiegetuigschrift	306	3,7%	126	5,7%
Certificaat van een opleiding secundair-na-secundair (Se-n-Se)	305	3,7%	121	5,5%
Andere	1.036	12,5%	204	9,2%
Totaal	8.271	100,0%	2206	100,0%

Tabel 8: Aantal/aandeel inschrijvingen in de graduaatsopleiding 2019-2020 naar soort studiebewijs in de laatste inschrijving van het secundair onderwijs.

3.6.1.2 Heeft secundair onderwijs gevolgd in Vlaanderen

De graduaats- en HBO5-studenten (14% en 23%) hebben vaker dan de studenten in de professionele bacheloropleidingen (7%) hun secundair onderwijs niet in Vlaanderen gevolgd.

		2019-2020		2020-2021		2021-2022	
		Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Graduaatsopleiding	Heeft geen secundair onderwijs gevolgd in Vlaanderen	1.393	13,8%	2.090	12,8%	2.329	11,9%
	Heeft secundair onderwijs gevolgd in Vlaanderen	8.731	86,2%	14.183	87,2%	17.220	88,1%
	Totaal	10.124	100,0%	16.273	100,0%	19.549	100,0%
HBO5-opleiding	Heeft geen secundair onderwijs gevolgd in Vlaanderen	1.091	22,6%	422	24,9%	15	19,5%
	Heeft secundair onderwijs gevolgd in Vlaanderen	3.730	77,4%	1.276	75,1%	62	80,5%
	Totaal	4.821	100,0%	1.698	100,0%	77	100,0%
Professioneel gerichte bachelor	Heeft geen secundair onderwijs gevolgd in Vlaanderen	7.895	7,0%	8.996	7,7%	8.480	7,3%
	Heeft secundair onderwijs gevolgd in Vlaanderen	105.226	93,0%	107.881	92,3%	107.464	92,7%
	Totaal	113.121	100,0%	116.877	100,0%	115.944	100,0%

Tabel 9: Aantal/Aandeel inschrijvingen van studenten naar type opleiding en al dan niet secundair onderwijs gevolgd in Vlaanderen.

3.6.1.3 Leeftijd

We zagen reeds eerder dat de studenten in de graduaatsopleiding jonger zijn dan in de HBO5-opleiding in het volwassenenonderwijs en in de HBO5-opleiding in afbouw. Tabel 10 toont dat de studenten in de graduaatsopleiding ouder zijn dan de studenten in de professioneel gerichte bachelors. 29% van de graduaatsstudenten is 25 jaar of ouder, tegenover 13% van de studenten professioneel gerichte bachelor.

		2019-2020		2020-2021		2021-2022	
Graduaatsopleiding	15-24j	7.215	71,3%	11.504	70,7%	13.536	69,2%
	25-39	2.168	21,4%	3.620	22,2%	4.556	23,3%
	40 en ouder	741	7,3%	1.149	7,1%	1.457	7,5%
	Totaal	10.124	100,0%	16.273	100,0%	19.549	100,0%
HBO5-opleiding	15-24j	2.186	45,3%	545	32,1%	28	36,4%
	25-39	2.078	43,1%	902	53,1%	37	48,1%
	40 en ouder	557	11,6%	251	14,8%	12	15,6%
	Totaal	4.821	100,0%	1.698	100,0%	77	100,0%
Professioneel gerichte bachelor	15-24j	98.834	87,4%	99.328	85,0%	97.868	84,4%
	25-39	12.007	10,6%	14.353	12,3%	14.516	12,5%
	40 en ouder	2.280	2,0%	3.196	2,7%	3.560	3,1%
	Totaal	113.121	100,0%	116.877	100,0%	115.944	100,0%

Tabel 10: Aantal en aandeel inschrijvingen van studenten naar type opleiding en leeftijd.

3.6.1.4 Nationaliteit

Een vergelijking van de nationaliteit van de graduaats- en HBO5-studenten met de studenten in de professionele bachelor, maakt duidelijk dat er slechts kleine verschillen zijn. Toch stellen we vast dat 8% van de graduaatsstudenten niet de Belgische nationaliteit heeft terwijl dit bij de professioneel gerichte bachelor om zes op de 100 studenten gaat.

		2019-2020		2020-2021		2021-2022	
Graduaatsopleiding	Belg	9.342	92,3%	15.119	92,9%	18.068	92,4%
	Niet Belg	782	7,7%	1.154	7,1%	1.481	7,6%
	Totaal	10.124	100,0%	16.273	100,0%	19.549	100,0%
HBO5-opleiding	Belg	4.496	93,3%	1.605	94,5%	74	96,1%
	Niet Belg	325	6,7%	93	5,5%	3	3,9%
	Totaal	4.821	100,0%	1.698	100,0%	77	100,0%
Professioneel gerichte bachelor	Belg	106.626	94,3%	109.862	94,0%	108.507	93,6%
	Niet Belg	6.495	5,7%	7.015	6,0%	7.437	6,4%
	Totaal	113.121	100,0%	116.877	100,0%	115.944	100,0%

Tabel 11: Aantal/Aandeel inschrijvingen van studenten naar type opleiding en Belgische nationaliteit.

3.6.1.5 Generatiestudent

Bijna de helft (47%) van de graduaatsstudenten is generatiestudent. Dit is meer dan in de bacheloropleidingen maar ook niet verwonderlijk aangezien het academiejaar 2019-2020 enkel eerste jaar studenten van de graduaatsopleidingen omvat terwijl voor de bachelors ook studenten worden meegerekend die al verder zitten in hun traject en dus geen generatiestudent meer zijn. Vanaf 2020-2021 zijn de cijfers vergelijkbaar met de professionele bachelor. In academiejaar 2020-2021 is 28% en in 2021-2022 24% van de graduaatsstudenten generatiestudent, terwijl in de professionele bachelor 21% van de studenten generatiestudent is.

		2019-2020		2020-2021		2021-2022	
Graduaatsopleiding	Generatiestudent	4.758	47,0%	4.541	27,9%	4.664	23,9%
	Geen generatiestudent	5.366	53,0%	11.732	72,1%	14.885	76,1%
	Totaal	10.124	100,0%	16.273	100,0%	19.549	100,0%
HBO5-opleiding	Generatiestudent	1.980	41,1%	27	1,6%		0,0%
	Geen generatiestudent	2.841	58,9%	1.671	98,4%	77	100,0%
	Totaal	4.821	100,0%	1.698	100,0%	77	100,0%
Professioneel gerichte bachelor	Generatiestudent	25.174	22,3%	25.041	21,4%	24.386	21,0%
	Geen generatiestudent	87.947	77,7%	91.836	78,6%	91.558	79,0%
	Totaal	113.121	100,0%	116.877	100,0%	115.944	100,0%

Tabel 12: Aantal/Aandeel inschrijvingen van studenten naar type opleiding en al dan niet generatiestudent.

1. Een generatiestudent is een student die zich voor de eerste keer inschrijft in het Hoger Onderwijs. De studenten die de opleiding HBO5 in het volwassenenonderwijs zijn gestart en minder dan 1/3 van de opleiding hebben afgewerkt worden ook beschouwd als generatiestudenten maar hebben al een inschrijving gehad in het hoger onderwijs, nl. HBO5 in het volwassenenonderwijs.
2. Ook deze studenten hebben zich al eens ingeschreven in het hoger onderwijs, nl. HBO5 in het volwassenenonderwijs. Een generatiestudent is hier iemand die nog geen inschrijving heeft gehad in een ander niveau van het hoger onderwijs.

3.6.1.6 Thuis taal

De studenten in de graduaatsopleiding en HBO5-opleiding in afbouw tikken vaker aan voor thuis taal dan de studenten in de andere opleidingen. In academiejaar 2019-2020 tikt 13% van de graduaatsstudenten aan voor thuis taal. Bij de professionele bachelor gaat het om 9% van de studenten. In 2021-2022 stijgt het aandeel aantekers met ongeveer 1 procentpunt, zowel voor de graduaatsopleiding als de professioneel gerichte bachelor.

//

		2019-2020		2020-2021		2021-2022	
Graduaatsopleiding	Tikt aan voor gezinstaal	1.326	13,1%	2.281	14,0%	3.013	15,4%
	Tikt niet aan voor gezinstaal	8.798	86,9%	13.992	86,0%	16.536	84,6%
	Totaal	10.124	100,0%	16.273	100,0%	19.549	100,0%
HBO5-opleiding	Tikt aan voor gezinstaal	498	10,3%	149	8,8%	6	7,8%
	Tikt niet aan voor gezinstaal	4.323	89,7%	1.549	91,2%	71	92,2%
	Totaal	4.821	100,0%	1.698	100,0%	77	100,0%
Professioneel gerichte bachelor	Tikt aan voor gezinstaal	10.006	8,8%	10.941	9,4%	12.142	10,5%
	Tikt niet aan voor gezinstaal	103.115	91,2%	105.936	90,6%	103.802	89,5%
	Totaal	113.121	100,0%	116.877	100,0%	115.944	100,0%

Tabel 13: Aantal/Aandeel inschrijvingen van studenten naar type opleiding en aantikken voor thuistaal.

3.6.1.7 Opleidingsniveau moeder

		2019-2020		2020-2021		2021-2022	
Graduaatsopleiding	Tikt aan voor opleidingsniveau moeder	2.420	23,9%	4.007	24,6%	5.014	25,6%
	Tikt niet aan voor opleidingsniveau moeder	7.704	76,1%	12.266	75,4%	14.535	74,4%
	Totaal	10.124	100,0%	16.273	100,0%	19.549	100,0%
HBO5-opleiding	Tikt aan voor opleidingsniveau moeder	898	18,6%	297	17,5%	11	14,3%
	Tikt niet aan voor opleidingsniveau moeder	3.923	81,4%	1.401	82,5%	66	85,7%
	Totaal	4.821	100,0%	1.698	100,0%	77	100,0%
Professioneel gerichte bachelor	Tikt aan voor opleidingsniveau moeder	18.023	15,9%	18.286	15,6%	18.439	15,9%
	Tikt niet aan voor opleidingsniveau moeder	95.098	84,1%	98.591	84,4%	97.505	84,1%
	Totaal	113.121	100,0%	116.877	100,0%	115.944	100,0%

Tabel 14: Aantal/Aandeel inschrijvingen van studenten naar type opleiding en opleidingsniveau moeder.

De studenten in de graduaatsopleiding en HBO5-opleiding in afbouw hebben vaker een laagopgeleide moeder (=aantikken) dan de studenten in de professioneel gerichte bachelor. Terwijl van de graduaatsstudenten 2019-2020 24% een lager opgeleide moeder heeft, groeit 16% van de studenten in de

professioneel gerichte bachelor op met een lager opgeleide moeder. Het aandeel aantekers op opleidingsniveau van de moeder neemt toe tot 26% in 2021-2022 bij de graduaatsstudenten. Bij de professionele bachelors blijft het aandeel stabiel.

3.6.1.8 Geslacht

De graduaatsopleidingen worden vaker door mannen gevolgd dan door vrouwen, terwijl de professionele bacheloropleidingen vaker vrouwen aanspreken. In de graduaatsopleiding is 55% à 56% van de studenten man, tegenover 42% van de studenten in de professioneel gerichte bachelor. Het aanbod van opleidingen die eerder als 'mannelijk' worden beschouwd, speelt hier ongetwijfeld een rol.

		2019-2020		2020-2021		2021-2022	
Graduaatsopleiding	Man	5.543	54,8%	9.083	55,8%	10.913	55,8%
	Vrouw	4.581	45,2%	7.190	44,2%	8.636	44,2%
	Totaal	10.124	100,0%	16.273	100,0%	19.549	100,0%
HBO5-opleiding	Man	2.620	54,3%	888	52,3%	37	48,1%
	Vrouw	2.201	45,7%	810	47,7%	40	51,9%
	Totaal	4.821	100,0%	1.698	100,0%	77	100,0%
Professioneel gerichte bachelor	Man	47.804	42,3%	48.771	41,7%	48.221	41,6%
	Vrouw	65.317	57,7%	68.106	58,3%	67.723	58,4%
	Totaal	113.121	100,0%	116.877	100,0%	115.944	100,0%

Tabel 15: Aantal/Aandeel inschrijvingen van studenten naar type opleiding en geslacht.

3.6.1.9 Heeft studietoelage ontvangen

De cursisten HBO5 in het volwassenenonderwijs hadden geen recht op een studietoelage. Met de overdracht naar de hogescholen hebben ze hier wel recht op. Tabel 16 wijst uit dat de studenten in de graduaatsopleiding vaker een studietoelage ontvangen dan de studenten in de professionele bachelor. Terwijl 29% van de studenten in de professionele bachelor een studietoelage ontvangt, is dit bij de graduaatsopleiding 37% à 38%. Van de studenten in de HBO5-opleiding in afbouw ontvangt een kwart een studietoelage. Voor academiejaar 2021-2022 zijn nog geen gegevens beschikbaar.

		2019-2020		2020-2021	
Graduaatsopleiding	Studietoelage	3.729	36,8%	6.209	38,2%
	Geen studietoelage	6.395	63,2%	10.064	61,8%
	Totaal	10.124	100,0%	16.273	100,0%
HBO5-opleiding	Studietoelage	1.227	25,5%	418	24,6%
	Geen studietoelage	3.594	74,5%	1.280	75,4%
	Totaal	4.821	100,0%	1.698	100,0%
Professioneel gerichte bachelor	Studietoelage	32.257	28,5%	32.837	28,1%
	Geen studietoelage	80.864	71,5%	84.040	71,9%
	Totaal	113.121	100,0%	116.877	100,0%

Tabel 16: Aantal/Aandeel inschrijvingen van studenten naar type opleiding en al dan niet studietoelage.

3.6.1.10 Functiebeperking

Studenten met een functiebeperking volgen procentueel vaker de graduaatsopleiding dan de professioneel gerichte bacheloropleidingen. 3% van de studenten in de graduaatsopleiding heeft een functiebeperking (VAPH), tegenover 1% in de professioneel gerichte bachelor. Voor academiejaar 2021-2022 zijn nog geen gegevens beschikbaar.

		2019-2020		2020-2021	
Graduaatsopleiding	Heeft functiebeperking	292	2,9%	475	2,9%
	Heeft geen functiebeperking	9.832	97,1%	15.798	97,1%
	Totaal	10.124	100,0%	16.273	100,0%
HBO5-opleiding	Heeft functiebeperking	98	2,0%	27	1,6%
	Heeft geen functiebeperking	4.723	98,0%	1.671	98,4%
	Totaal	4.821	100,0%	1.698	100,0%
Professioneel gerichte bachelor	Heeft functiebeperking	1.437	1,3%	1.430	1,2%
	Heeft geen functiebeperking	111.684	98,7%	115.447	98,8%
	Totaal	113.121	100,0%	116.877	100,0%

Tabel 17: Aantal/Aandeel inschrijvingen van studenten naar type opleiding en functiebeperking.

4 BIJLAGE

Aantal en % doorstromers van HBO5 2017 naar HBO5 2018 naar leeftijd

	jonger dan 25	25-39 jaar	40 jaar en ouder	Totaal
Aantal doorstromers	3244	2805	880	6929
Percentage	46,8%	40,5%	12,7%	100,0%

Aantal en % doorstromers van HBO5 2018 naar HBO5-in afbouw en graduaatsopleiding 2019 naar leeftijd

	Graduaatsopleiding en HBO5-opleiding in afbouw			
	jonger dan 25	25-39 jaar	40 jaar en ouder	Totaal
Aantal doorstromers	3443	2283	637	6363
Percentage	54,1%	35,9%	10,0%	100,0%

Projectie van de leeftjidsverdeling van de doorstromers 2017 naar 2018 toegepast op doorstromers 2018 naar 2019

Aantal doorstromers	2979	2576	808
Verschil tussen projectie en reëel aantal doorstromers 2018 naar 2019	-464	293	171

Aantal cursisten in HBO5 2017

	jonger dan 25	25-39 jaar	40 jaar en ouder	Totaal
Aantal cursisten 2017	5556	5327	1839	12722
% doorstromers op aantal cursisten in 2017	58,4%	52,7%	47,9%	54,5%

Aantal cursisten in HBO5 2018

	jonger dan 25	25-39 jaar	40 jaar en ouder	Totaal
Aantal cursisten 2018	5975	4897	1667	12539
% doorstromers op aantal cursisten in 2018	57,6%	46,6%	38,2%	50,7%

COLOFON

- Verantwoordelijke uitgever: Ann Verhaegen, Secretariaat-Generaal Departement Onderwijs en Vorming, Koning Albert II-laan, 1210 Brussel
- Depotnummer: D/2023/3241/125